Az SZTE Kutatóegyetemi Kiválósági Központ tudásbázisának
kiszélesítése és hosszú távú szakmai fenntarthatóságának megalapozása
a kiváló tudományos utánpótlás biztosításával

Kutatások a Gömör–Tornai-karszton: állóvizek és források

Samu Andrea
SZTE Éghajlattani és Tájföldrajzi Tanszék

2012.07.10. Aggtelek

TÁMOP-4.2.2/B-10/1-2010-0012 projekt

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Bevezető gondolatok

Die Karstquellen und Seen sind die einzigen Orte im Karst, an denen sich der Ackerbau treibende Mensch niederlassen kann. Der Silicer See.

Állóvizek a karszton

- **Karsztosodás**: kimélyítéses medencék (oldásos mélyedések: dolina, uvala stb.); elgátolásos medencék (mészkicsapódásos gátak útján: tetarata, mésztufa lépcsők)
- Keletkezés: különböző karsztos depressziók időszakos vagy hosszú távú elöntésével
- Polje-, töbör-, víznyelőtó
- ‘Turlough’
- Tetarata tavak
- ‘Black, blue holes’

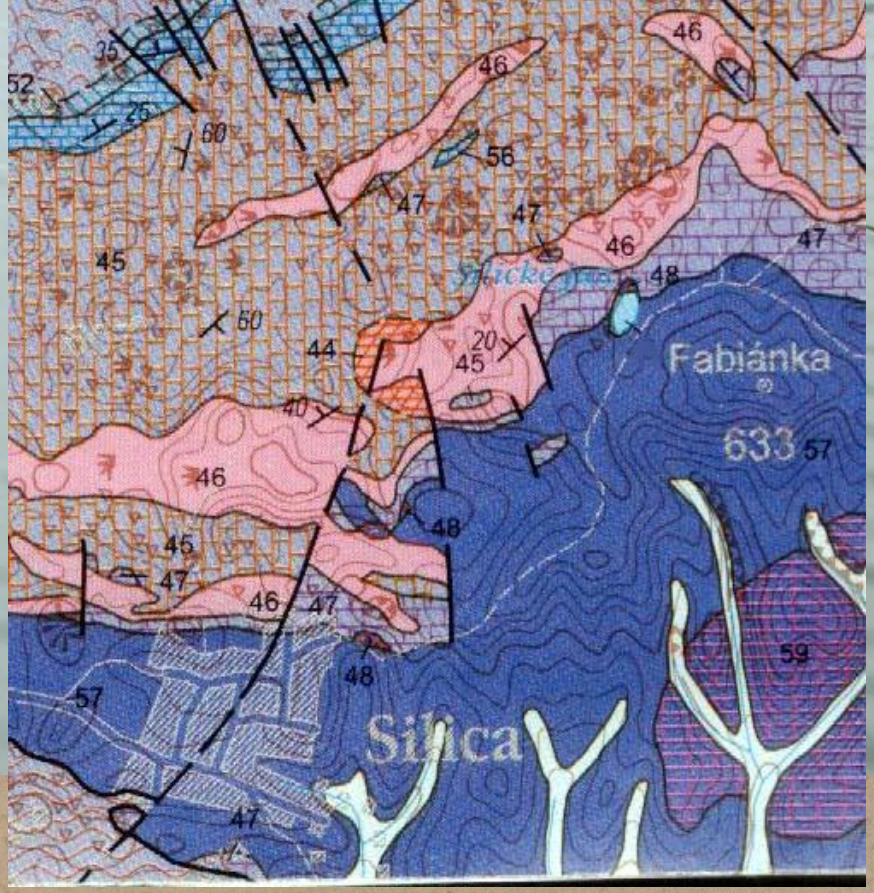

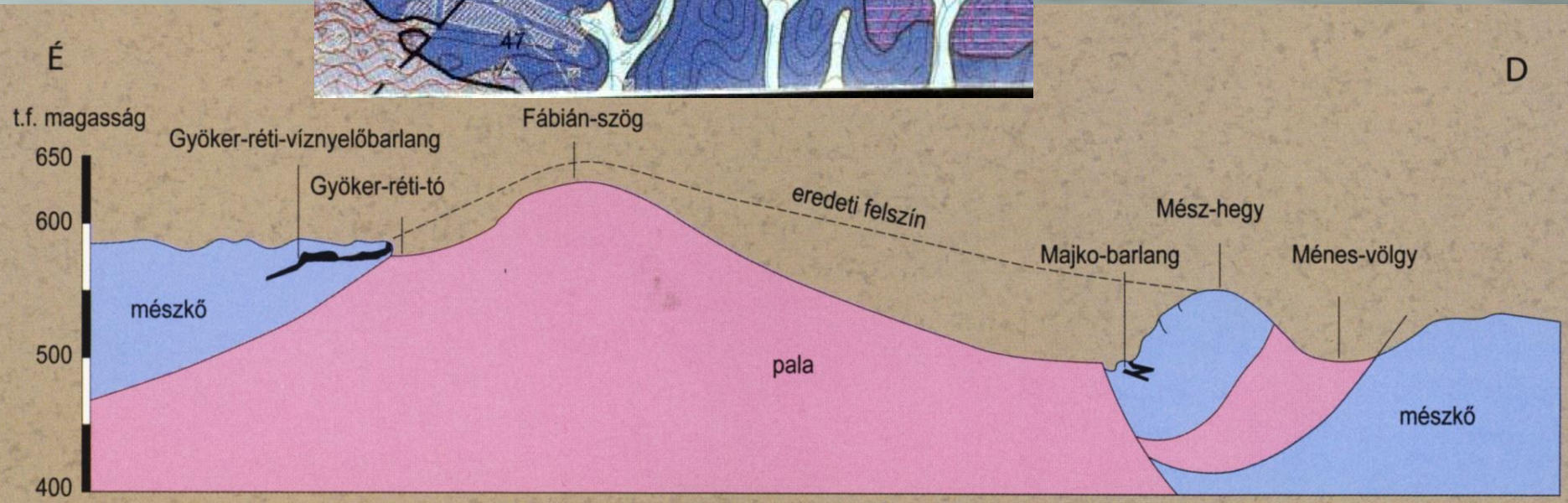

A Fábián-szög földtani vázlata

A Gömör–Tornai-karszt

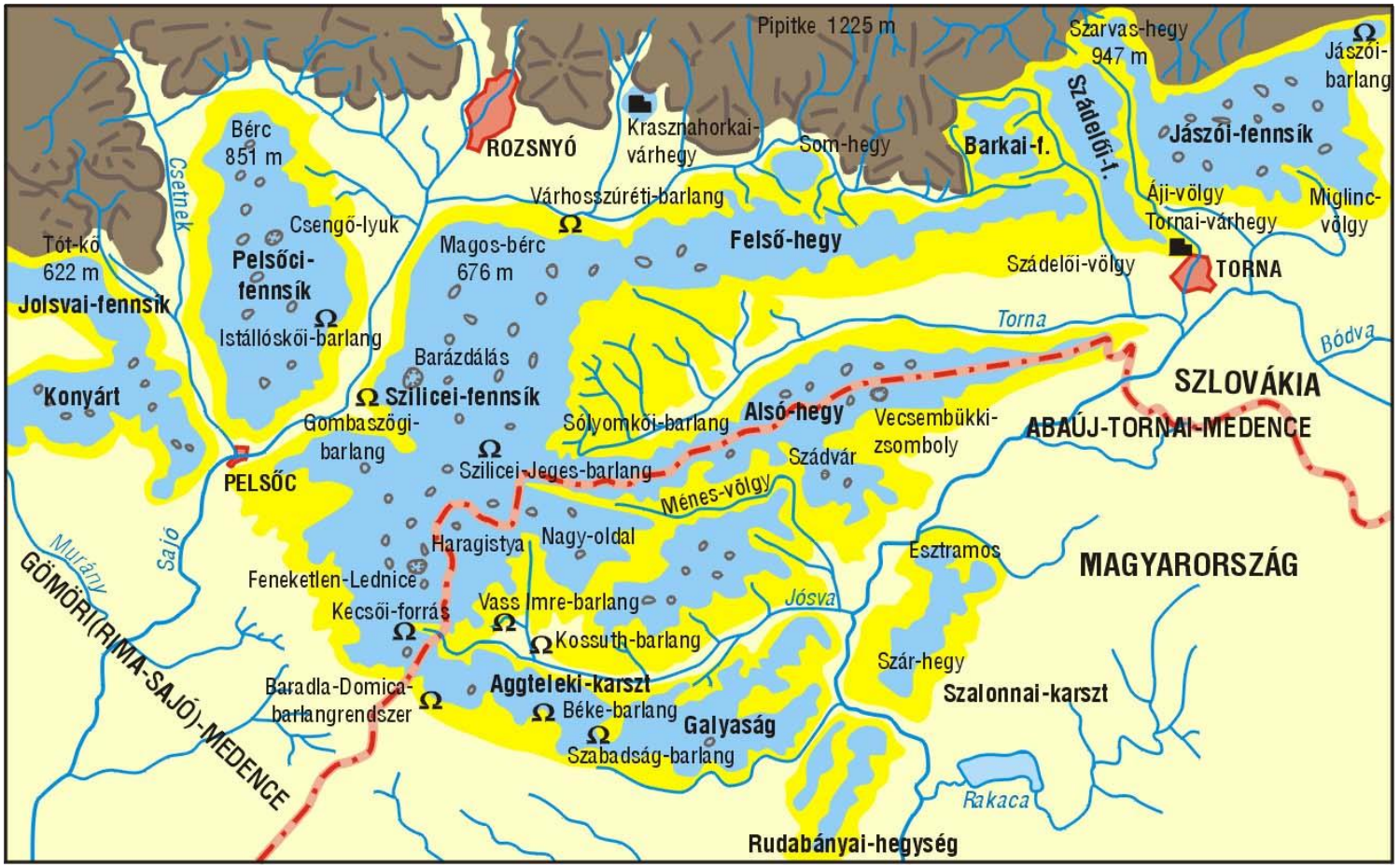

www.fold1.ftt.uni-miskolc.hu/~foldfj/fizgeol/13mallas.htm

A mintaterület

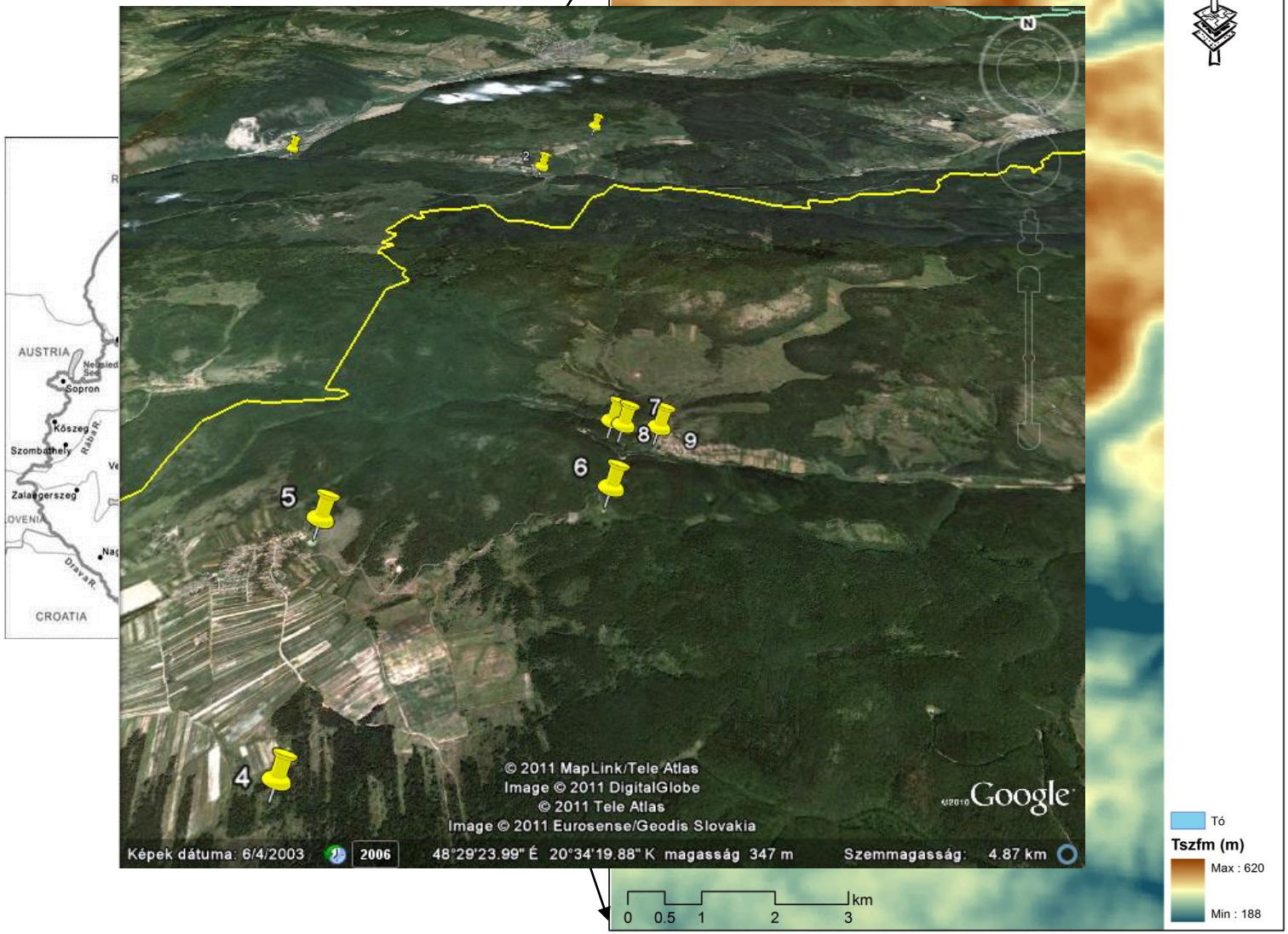

A Baradla-Domica-barlangrendszer felszíni területe

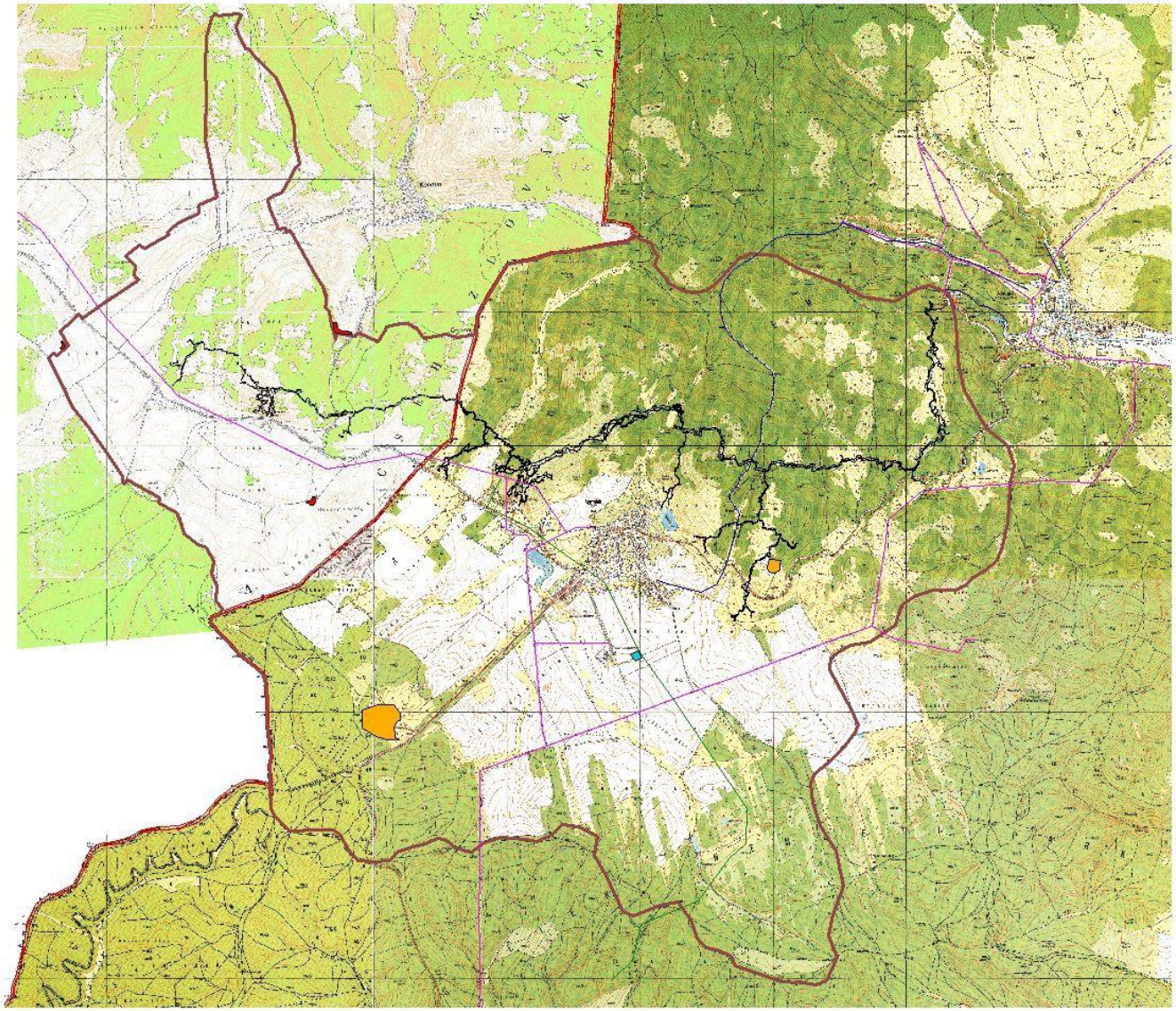

N
W E
S

Jelkulcs

- Felszíni terület
- Szennyező források
- Szennyvíztelep
- Szennyvízcsatorna
- Szemétlerakóhely
- Vízvezeték
- Elektromos légvezeték
- Határ
- Barlang

1 0 1 2 Kilometers

A területen előforduló tavak

- Papverme (Papgödör-tó, Farárova jama)
- Vörös-tó
- Aggteleki-tó
- Kender-tó
- Tengerszem-tó: mesterséges

Időszakos vízborítású tavak: Gyökérréti-tó (Jašteričie jazero), Nádas-tó, Biki, Lucskai Álom-tó (Lúčanské jazierko)

Kiszáradt tavak: Sárga-tó, Fekete-tó, Csernai-tó, Büdös-tó, Kardos-tó

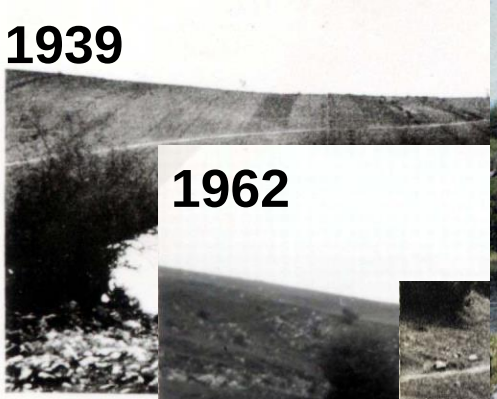

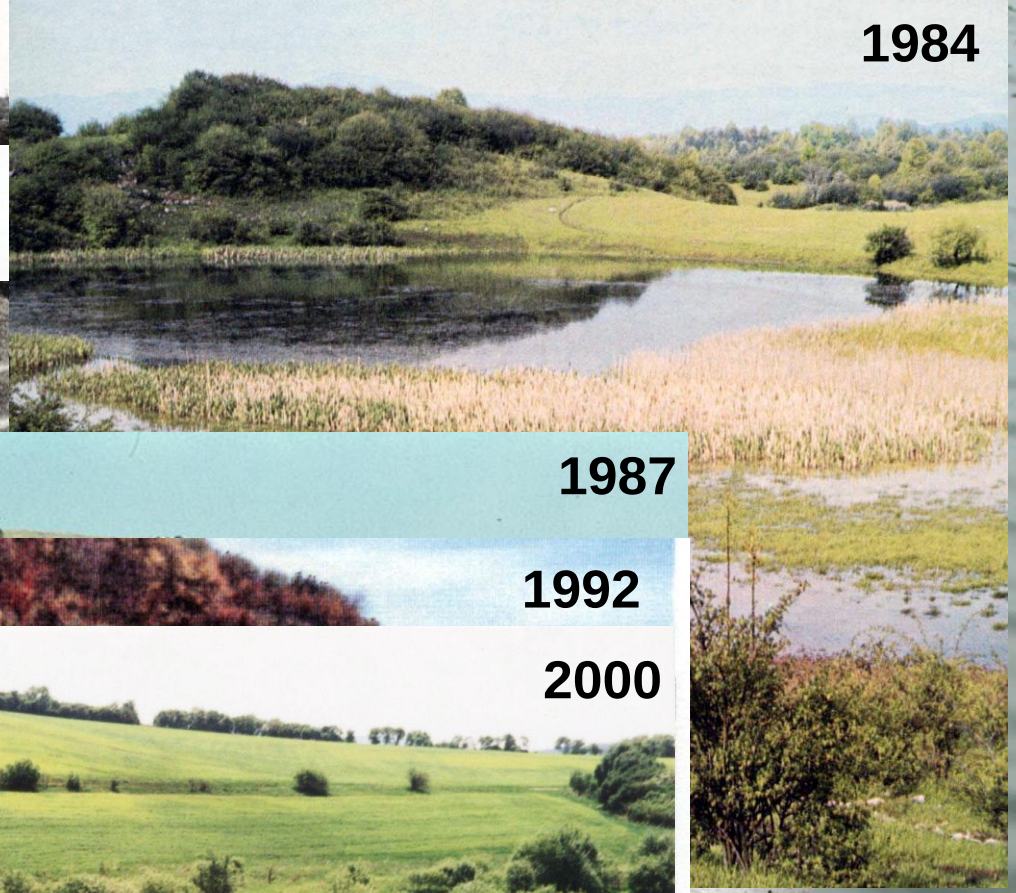

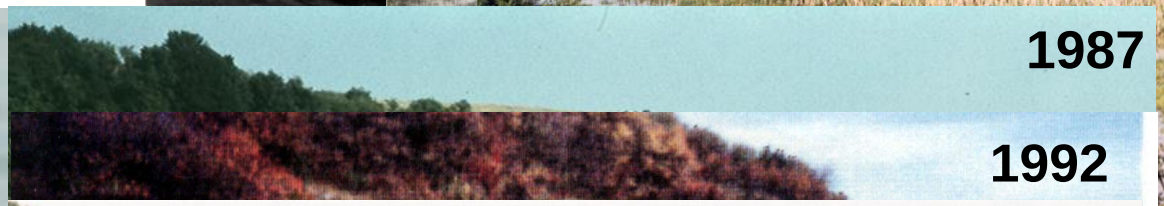

1970

Problémafelvetés, kérdések

- a Gömör-Tornai-karszt tavainak **történeti áttekintése** és az emberi beavatkozás, kezelés, illetve természetes behatások következtében végbement **állapotváltozásának értékelése**
- a tavak és a kapcsolódó hidrológiai rendszer (karsztforrások) **vízkémiájának** és **vízminőségének alapállapot-felmérése**
- a tavakban kialakuló **vízminőség-mintázatok** összehasonlí-tó vizsgálata
- az **eutrofizációt kiváltó tényezők** meghatározása
- a **tájhasználat** és az **időjárási jelenségek** vízminőségre és -mennyiségre való **hatásának** vizsgálata
- a **külső és a belső terhelés** mértékének megállapítása (tápanyag- és nehézfém)
- Tavi **rehabilitáció** rövid távú **hatásai**

N
W E
S

0 50 100 200 300 400 m

(Elméleti) felszíni vízgyűjtő

Területhasználat

- Erdő
- Facsoport
- Gyep
- Szántóföld
- Település
- Települési zöldfelület
- Távvezeték alatti vágásterület
- Vízfelszín

N
Image © 2010 DigitalGlobe
© 2010 Tele Atlas
©2009 Google
2003. Jún. 4.
48°28'44.53" É 20°32'44.95" K magasság 324 p
Szemmagasság: 2.12 km

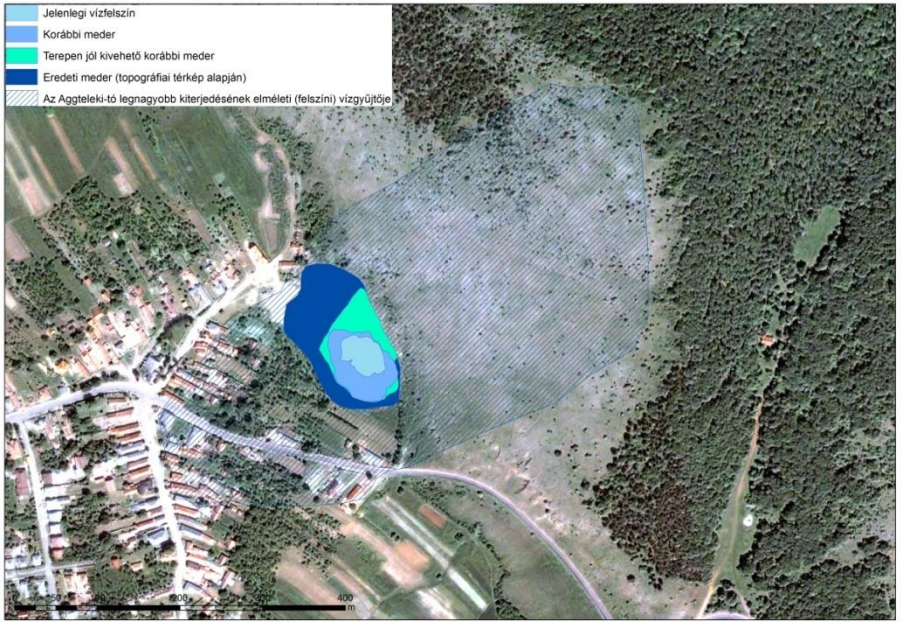

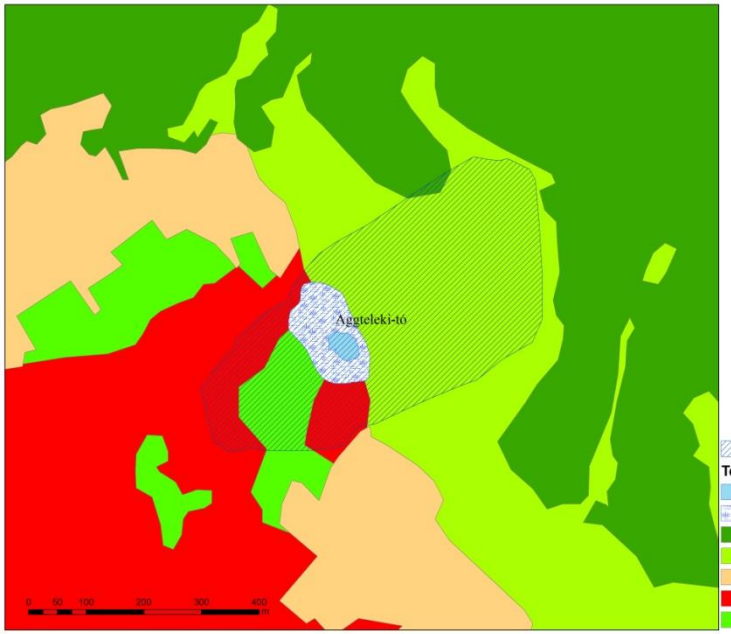

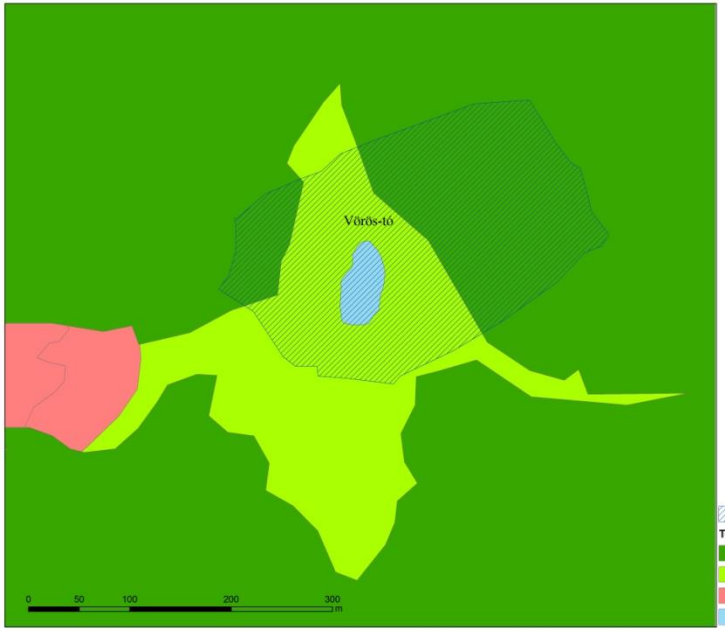

N
W E
S

Felszíni vízgyűjtő terület

Területhasználat

Aggteleki-tó vízfelület
Egykori tómeder
Erdő
Gyep
Művelt terület
Település (Aggtelek község)
Települési zöldfelület (kiskertek?)

(Elméleti) felszíni vízgyűjtő

Területhasználat

Erdő
Gyep (beerdősülő)
Település (barlangbejárat)
Vízfelszín Vörös-tó

Történeti áttekintés

- **Funkcióik**:
- emberi tevékenység kisegítése
- tájképi, morfológiai különlegesség
- megőrzendő érték (turizmus, rekreáció, biodiverzitás növelése, védett fajok kapcsolódása, ökoszisztémák integritásának megőrzése)

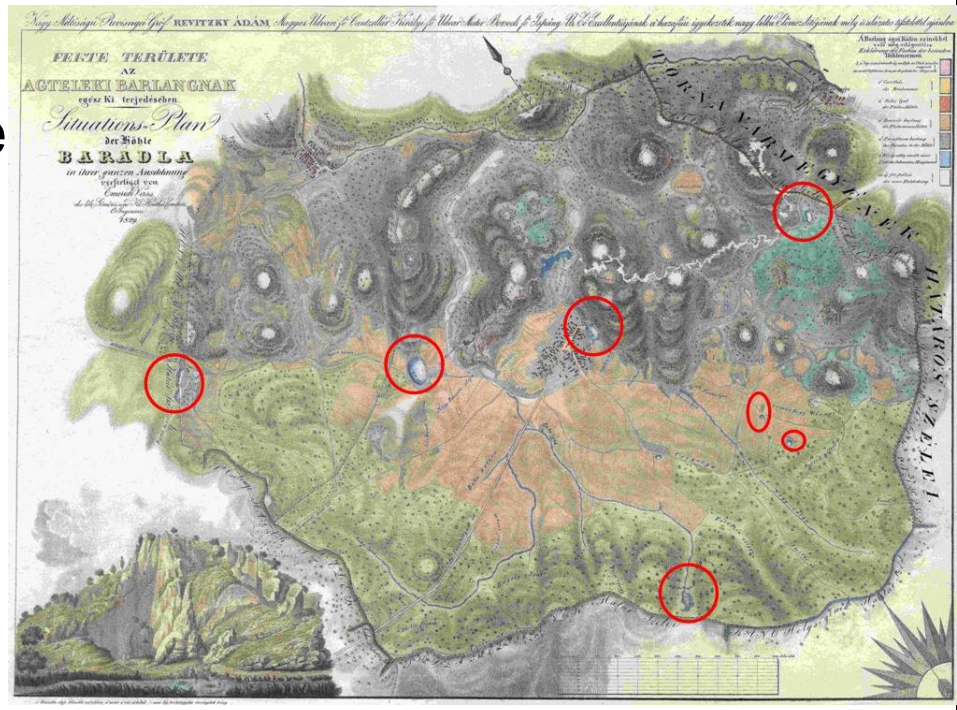

A Vass Imre térképén szereplő állóvizek (1829)

- **Fennállásuk**: ciklikus; antropogén befolyásoltság
- különböző vízhasználatok, tájhasználat
- különböző, sokféle emberi hatás: lerövidült természetes folyamatok, szennyezőanyagok egybegyűjtése, közvetítése a felszín alatti vizek, barlangok felé
- rehabilitációs munkálatok

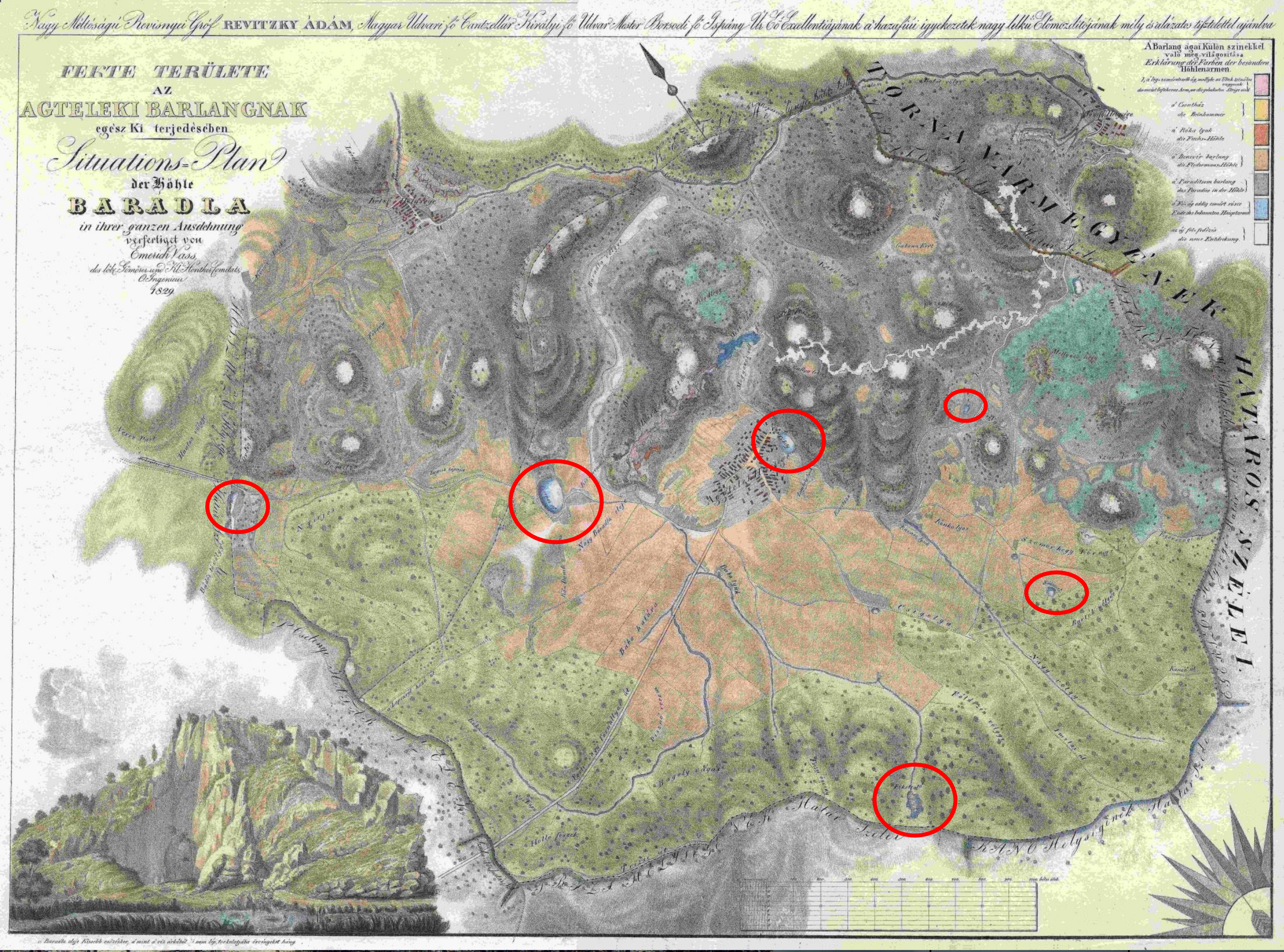
REVITZKY ÁDÁM
FEKTE TERÜLETE
AZ
AGTELEKI BARLANGNAK
egész Ki terjedésében
Situations-Plan
der Höhle
BARADLA
in ihrer ganzen Ausdehnung
verfertiget von
Emerich Vass
1829
TORNA VÁRMEGYÉNEK
HATÁROS SZÉLEI

Vízminőség-mintázatok

- Vízminőség alakulása
- Tápanyag-eloszlás, trofitás

Víztest	A szennyezés forrása (kockázat feltételezett okai)	Szennyezőforrás fajtája	Szennyezettséget (terhelést) mutató vízkémiai paraméter	Javasolt intézkedés
Papverme-tó	Hígtrágyás és állattartó telep Belterületi lefolyás Műút Horgászat	pontszerű, szórt	*Oxigén háztartás* (O2%, KOIps) *P-N háztartás* (PO_4: nyár, ÖP, NO_3: ősz, tavasz, csapadékos időszakok, NO_2, NH_4, a-klorofill) *egyéb* (Fe, (pH, G))	Szennyvíztisztítás Monitoring Állattartás szabályozása Bioremediáció
Gyökérréti-kutak	mezőgazdasági művelés (műtrágyázás)	szórt	*P-N háztartás* (NO_3, NO_2, PO_4, ÖP)	Műtrágyahasználat szabályozása
Fekete-forrás	a Szilice-Gombaszögi hidrológiai rendszer vízgyűjtő területe (minden, ami a Papverménél és a Gyökérréti-kutaknál fel van sorolva)	pontszerű, szórt	*P-N háztartás* (NO_3, PO_4, ÖP)	A vízgyűjtő területének felülvizsgálata, szabályozása
Aggteleki-tó	Üledékből származó, belső és a körülötte elhelyezett üledékből származó külső terhelés Belterületi lefolyás	szórt	*Oxigén háztartás* (O2%, KOIps) *P-N háztartás* (ÖP, PO_4, (NO_2, NH_4, a-klorofill)) *egyéb* (pH, G, Fe, Mn)	A körülötte elhelyezett üledék eltávolítása vagy olyan vegetáció telepítése, ami visszafogja a foszfor-bemosódást Gyékény eltávolítása Monitoring Bioremediáció
Vörös-tó	műút, geológiai környezet	főként természetes eredetű (esetlegesen pontszerű)	*Oxigén háztartás* (O2%, KOIps) *P-N háztartás* (ÖP, (PO_4, NO_2, NH_4, a-klorofill) *egyéb* (Fe)	Monitoring (a műútról való befolyás)
Kender-tó	Üledékből származó terhelés (pangó víz)	természetes eredetű	*Oxigén háztartás* (O2%, KOIps) *P-N háztartás* (ÖP, (PO_4, NO_2, NH_4)) *egyéb* (Fe, (Mn))	x
Tengerszem-tó	a Baradla-barlang vízgyűjtő területe (pl. műtrágyázás)	pontszerű	*P-N háztartás* (NO_3, PO_4, (NH_4, ÖP) *egyéb* (G)	A vízgyűjtő területének felülvizsgálata, szabályozása Turizmus szabályozása a Baradla-barlangban
Jósva-patak	a Baradla-barlang vízgyűjtő területe (pl. műtrágyázás)	pontszerű	*P-N háztartás* (NO_3, PO_4, (NH_4, TP)) *egyéb* (G)	A vízgyűjtő területének felülvizsgálata, szabályozása Turizmus szabályozása a Baradla-barlangban

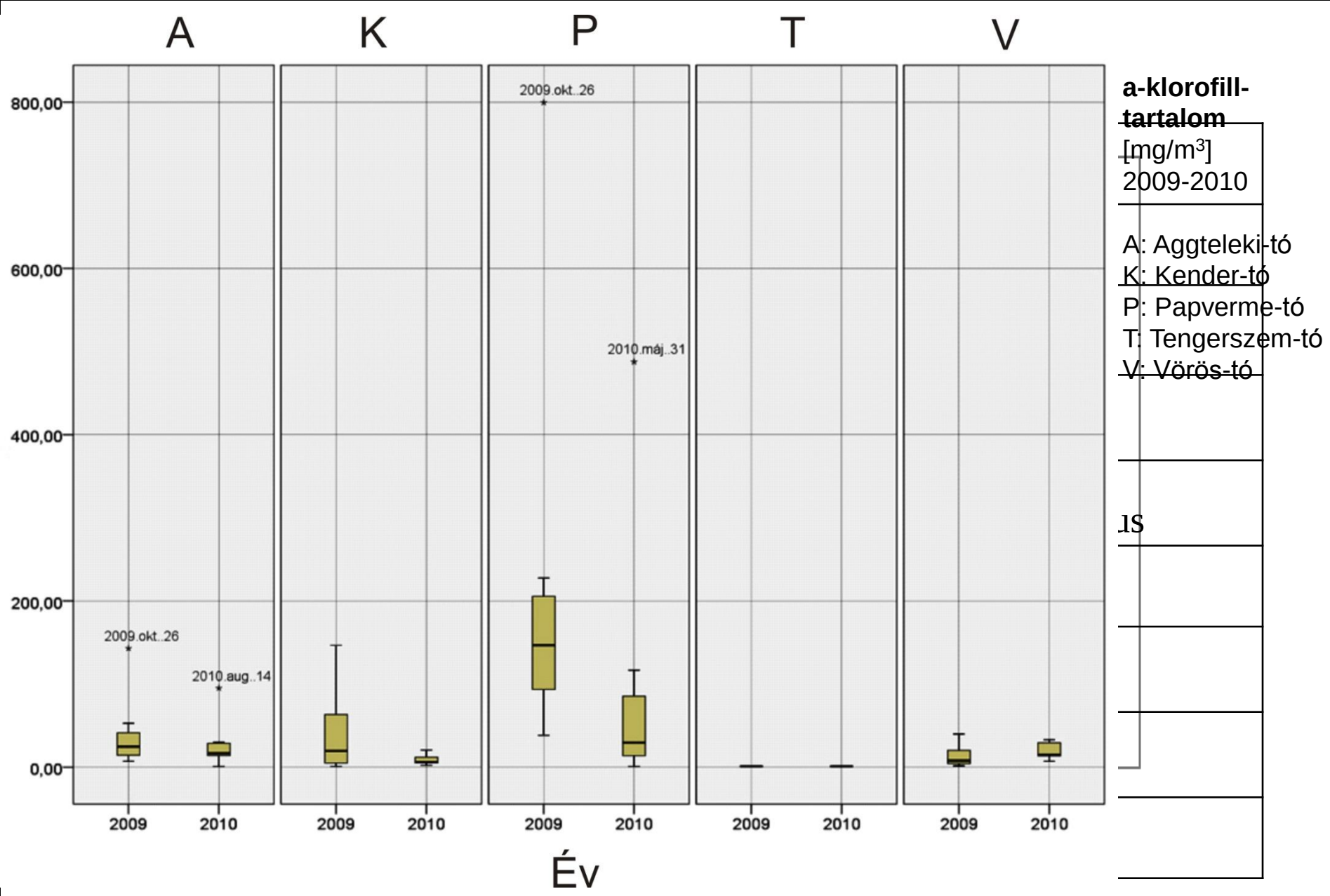

a-klorofill-tartalom
[mg/m^3]
2009-2010

A: Aggteleki-tó
K: Kender-tó
P: Papverme-tó
T: Tengerszem-tó
V: Vörös-tó

A **Papverme-tó** vízminősége 2009

P1-P6: mintavételi helyek

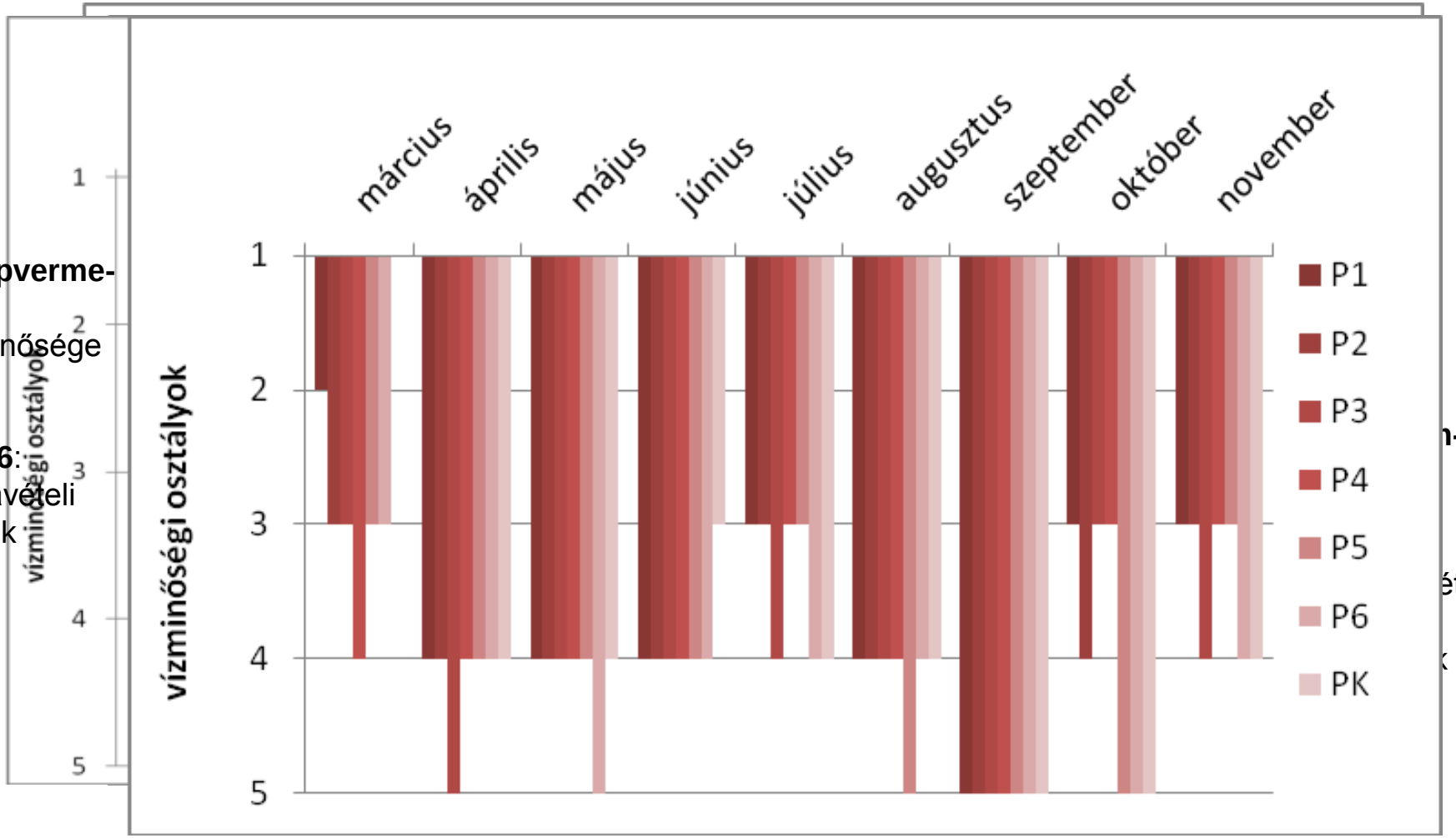

Időjárási események

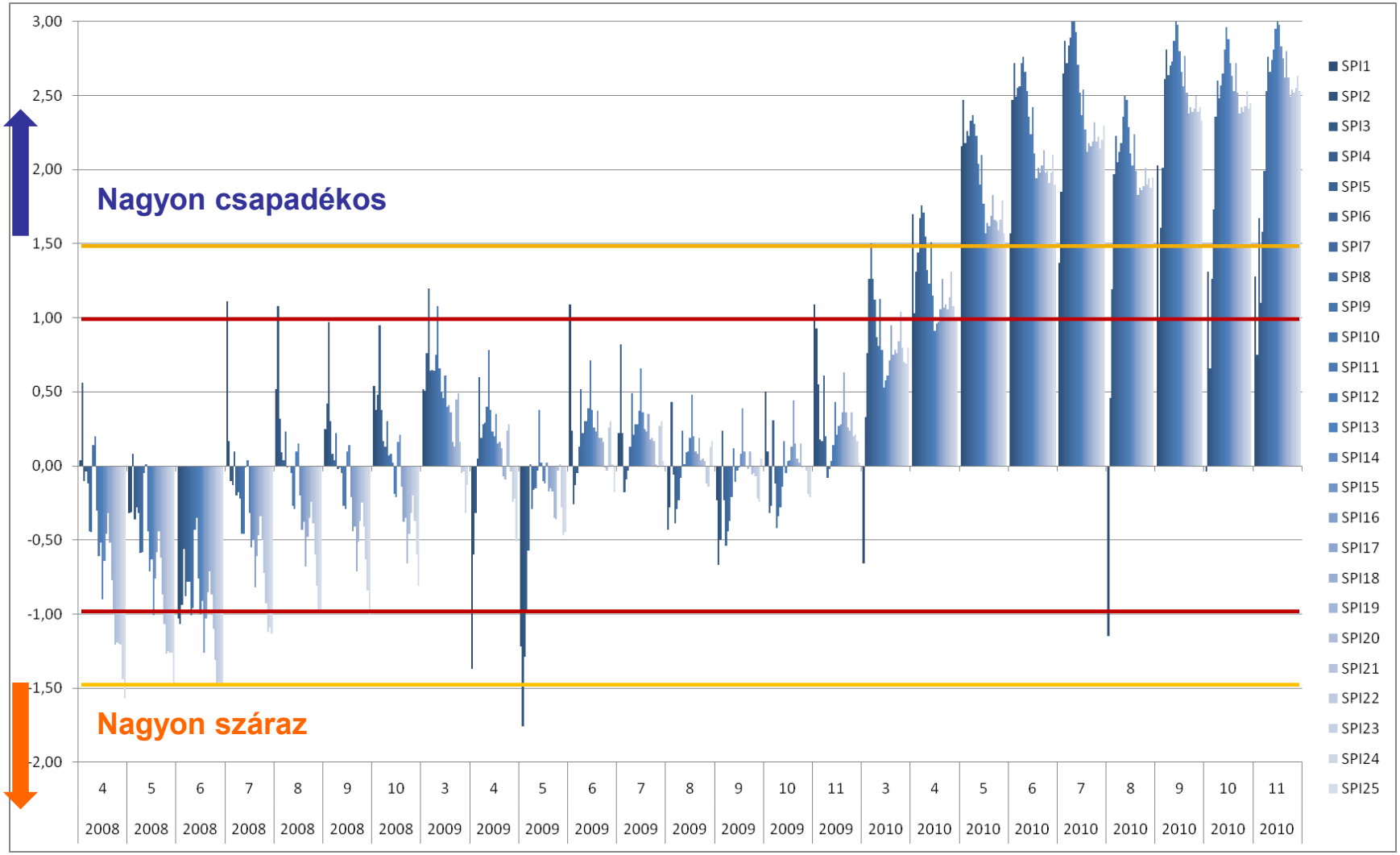

A 2008-2010 közötti időszak a Standardizált Csapadék Index alapján

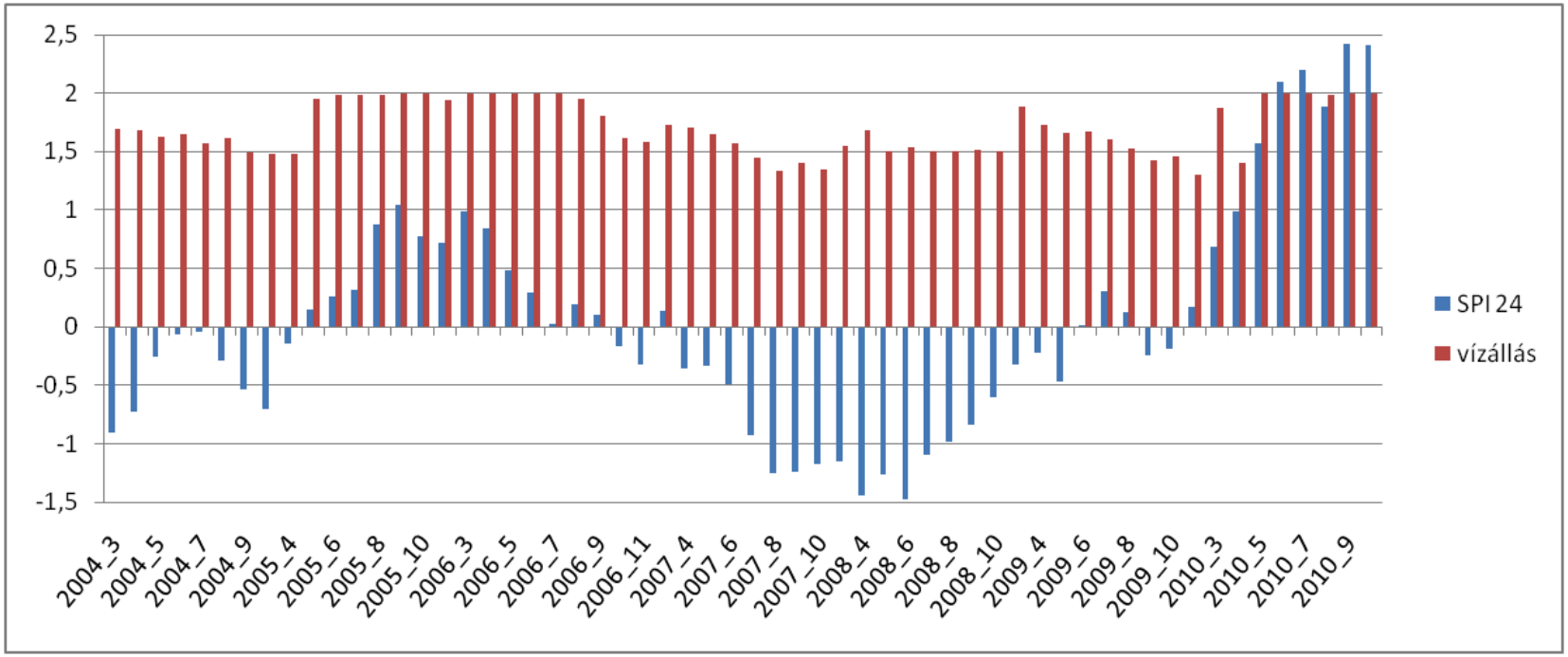

A 24 havi SPI és a Vörös-tó vízállásának kapcsolata, R=0,704

Papverme-tó	SPI5	SPI7	SPI8	SPI9	SPI10	SPI11	SPI15	SPI16	SPI18	SPI21	SPI22	SPI25
KOIps					-0,602	-0,602						
NO_3^-			0,594									
NO_2^-		0,674									0,689	
átlátszóság					0,644	0,644						
keménység			0,629									
Ca^{2+}			0,759	0,759						0,759		
K^+	-0,838											
Na^+	-0,617						-0,643					
SO_4^{2-}									-0,759			-0,785
achl					-0,609			-0,613				

Spearman's rho korreláció, 99 %-os valószínűségi szinten szignifikáns)

A kezelés módjai, esettanulmányok

- Gyökérréti-tó: csak javaslatok, most: svájci projekt a helyreállítására
- Papverme-tó: monitoring: vízminőség-ellenőrzés, növénytársulások
  - hidrológiai összeköttetések, rejtett hozzá-folyások
- Vörös-tó, Aggteleki-tó: rehabilitáció
- Vörös-tó: 1990-es évek: feltöltődés, mocsári növényzet elterjedése
  → 3000 m^3 iszap kitermelése
  → vízpótló rendszer építése (1000 m hosszú csapadékgyűjtő csatorna + kiegészítő vízpótló rendszer)

Aggteleki-tó

- Aggteleki-tó: előzetes hatástanulmány (2000) alapján:
  - vízinövényzettel erősen benőtt, előrehaladott trofitási stádium
  - vízháztartás helyreállítása: a tómeder tisztítása, iszaptalanítás
  - vízpótlás (felszín alatti vízbázis megcsapolása, további vízgyűjtő terület bevonása, felszíni vízkormányzás)

- ~ 2000: a tó feltöltődik
- 2005: ~ 2 m
- 2006: › 2 m
- 2007: ~ 1,5 m

- Állatvilág: pozitív változások (jelentős kétéltű-szaporodóhely, szitakötők)

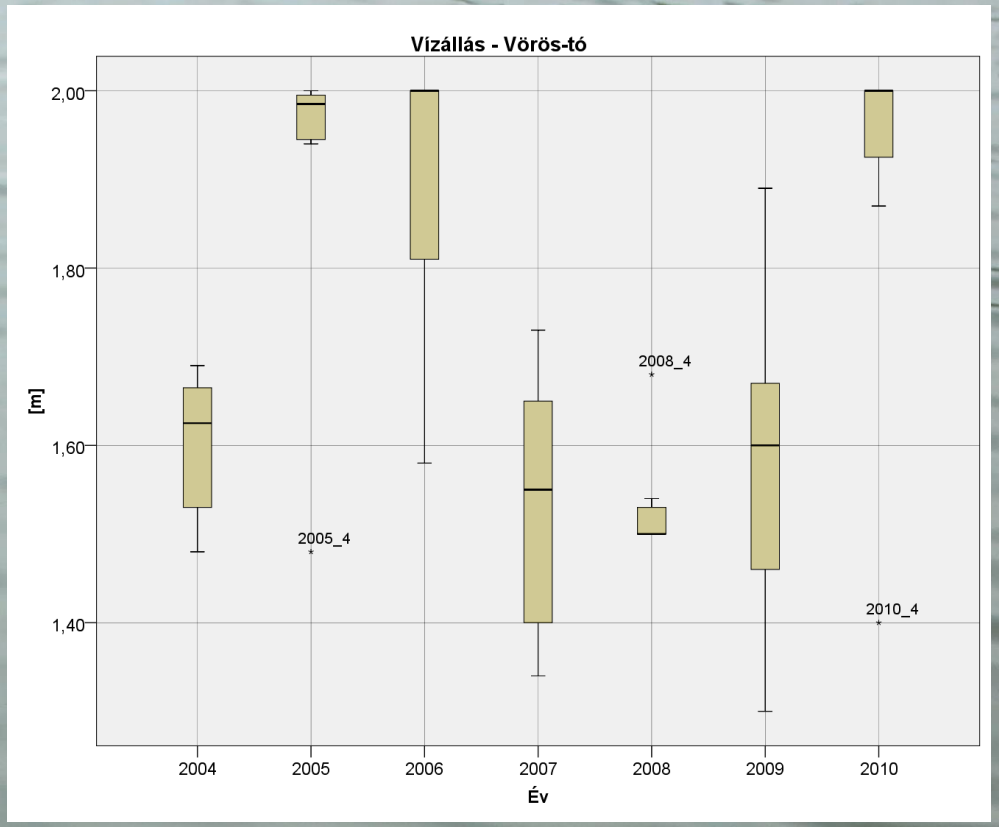

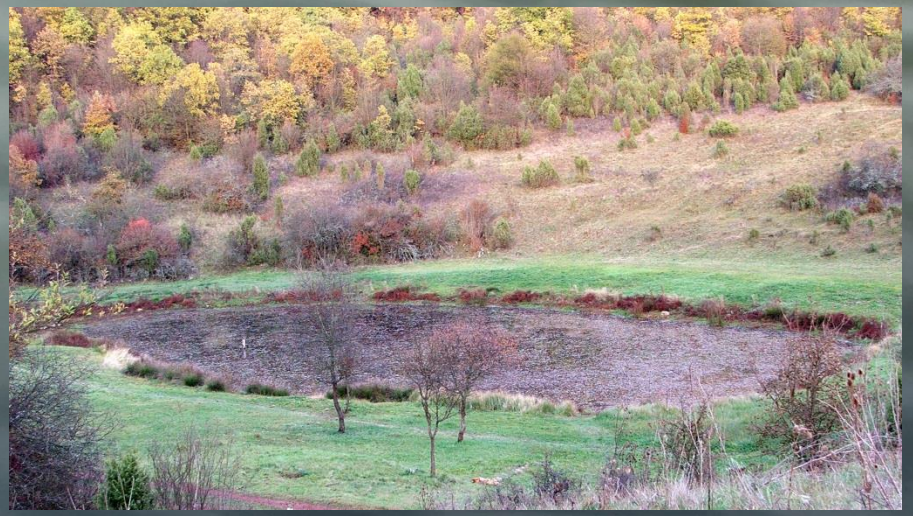

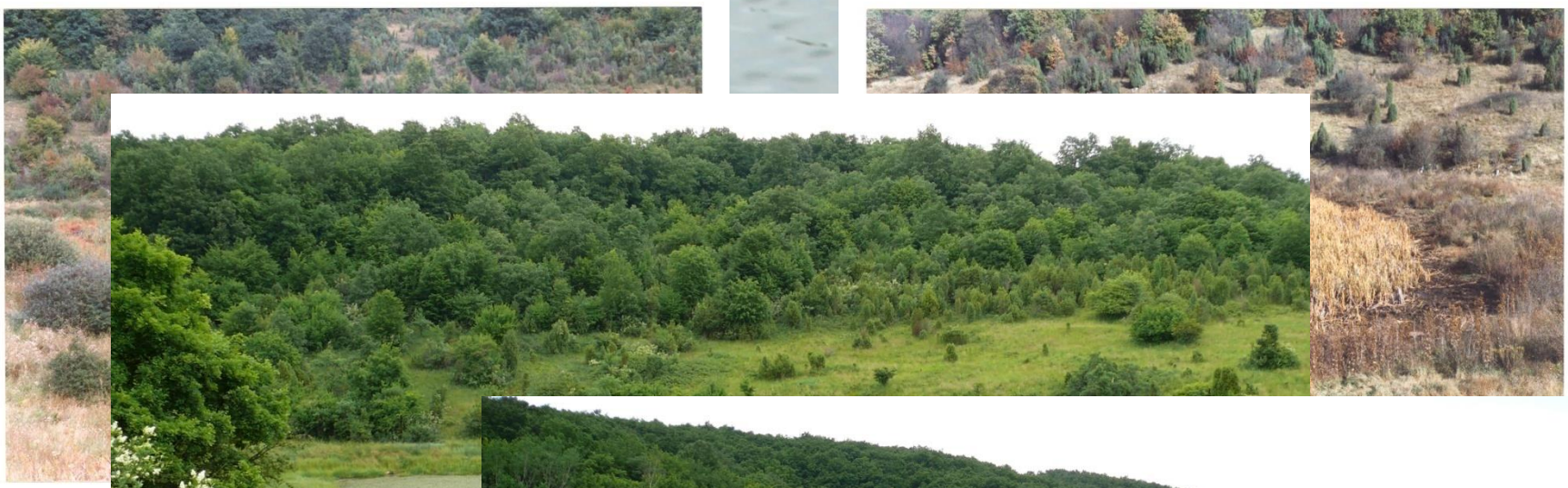

7. kép

8. kép A Vörös-tó látképe DK-i irányból, terület (1997.szeptember)

1980

1997

2000

2010

A tavi rehabilitáció értékelése

Aggteleki-tó

- $pH_{ül}$ke ≈ $pH_{ül}$ku
- ↑ szárazanyag-tartalom
- ↓ összes tápanyag-koncentráció → növekedő tendencia
- ↓ éretlenebb szervesanyag-mennyiség
- ↑ nehézfémtartalom (Ni, Cr, Pb)
- a kotort üledékkel a tó környékét töltötték fel → a külső terhelés ≈ belső terhelés → gátolja a vízminőség javulását

Vörös-tó

- vízminősége jó, jelenleg stabil
- a belső terhelést csökkentette a kotrás, amely eltávolította a felső, nagyobb szervesanyag-tartalmú réteget
- a vízpótló rendszerekkel biztosították a jobb vízutánpótlást
- közvetlen környezetét folyamatosan karbantartja az Aggteleki Nemzeti Park, ami által a külső terhelést is csökkentették

Összefoglalás

- Felértékelődött szerep, antropogén befolyásoltság az egyensúlyok eltolódásában, gyorsabb feltöltődés.
- A heterogén geológiai miliő, a tápanyagterhelés és a szervesanyag-terhelés meghatározza az egyes víztestek profilját és az ezekben lezajló folyamatokat → a konzerváció, rehabilitáció lépései erre alapozhatók.
- Az időjárás hatása a vízminőségre és –mennyiségre a vizsgált víztestek esetében függ a tájhasználattól, az állandó vízutánpótlás meglététől és hiányától, azonban a hosszabb-rövidebb távú hatások mindenképpen kimutathatók → az időjárási szélsőségek gyakoribbá válása ráerősít a negatív hatásokra is.

Összefoglalás

- Tápanyagterheltség: a kis területű, sekély, erősen feltöltődő jellegű állóvizeknél az üledékből eredő belső terheltség dominál (PO_4^{3-}), a nagyobb víztömegek esetén a talajbeli koncentrációk nagyobbak, egyedül az Aggteleki-tó esetében nincs különbség. A NO_3^- - tartalom esetében inkább a pontszerű szennyezőforrások a jelentősek.

- A tavi rehabilitáció stabilizáló hatása kimutatható a Vörös-tó esetében, míg az Aggteleki-tónál valószínűsíthetően a nem megfelelő kivitelezés következtében a vízminőség csak időlegesen javulhatott, jelenleg a pozitív hatás a tó vízminőségén nem érhető tetten.

Köszönöm a figyelmet!

HUNGARY'S RENEWAL

The project is supported by the European Union and co-financed by the European Social Fund.

TÁMOP-4.2.2/B-10/1-2010-0012.

Év	(Eredeti) megnevezés	Dokumentum	Megjegyzés	Év	(Eredeti) megnevezés	Dokumentum	Megjegyzés
1784	*Aggteleki-tó*	I. katonai térképezés		**1937**	*Aggteleki-tó*	spec. térkép 1:75000	
	Vörös-tó				**Vörös-tó**		
	Csernai-tó				*Csernai-tó*		
	Gyökérréti-tó				Gyökérréti-tó		gémeskút
	Lucskai-tó				*Lucskai-tó*		
	Büdös-tó				Büdös-tó		
	Papverme-tó			**1939**	Aggteleki-tó	Kunský	
1829	Aggteleki-tó	Vass Imre Baradla-térképe			**Vörös-tó**		
	Vörös-tó				*Csernai-tó*		megszűnt
	Csernai-tó				Gyökérréti-tó		
	Gyökérréti-tó		a térkép nem tartalmazza		*Lucskai-tó*		
	Lucskai-tó				Büdös-tó		
	Büdös-tó			**1984**		Tereková	
	Nádas-tó			**2000**	Gyökérréti-tó	Barančok	megszűnőben
	Fekete-tó				**Vörös-tó**		megszűnőben
1852-5	Aggteleki-tó	II. katonai térképezés			Aggteleki-tó		megszűnőben
	Vörös-tó				Kardos-tó		időszakos
	Csernai-tó				Papverme-tó		
	Gyökérréti-tó				Büdös-tó		időszakos
	Lucskai-tó				Lucskai-tó		időszakos
	Büdös-tó				Csernai-tó		megszűnt
1874	Aggteleki-tó	III.katonai térképezés		**2010**	Gyökérréti-tó	Samu et. al.	időszakos
	Vörös-tó				**Vörös-tó**		kotort
	Csernai-tó				Aggteleki-tó		kotort
	Gyökérréti-tó		gémeskút		Kardos-tó		megszűnt
	Lucskai-tó				Papverme-tó		
	Büdös-tó				Büdös-tó		megszűnt

Eredmények V. - Nehézfém-mobilitás

1. határérték-túllépés:
Ni (Papverme-, Vörös-, Aggteleki-, Gyökérréti-tavak)
Cr (Vörös-, Aggteleki-tavak)
Cd (Vörös-tó)

2. az üledékek nehézfém-tartalmának nagy része természetes körülmények között nem mobilis

3. a legnagyobb arányú mobilitás: Gyökérréti-, Kender- és Aggteleki-tavak

4. a leginkább mobilis fémek: Cd, Co, Cr (utóbbi viszonylag mobilis és határértéket meghaladó koncentrációjú)

5. átlagos mobilitási sorrend: Cd>Co>Zn>Cr>Ni>Cu>Pb

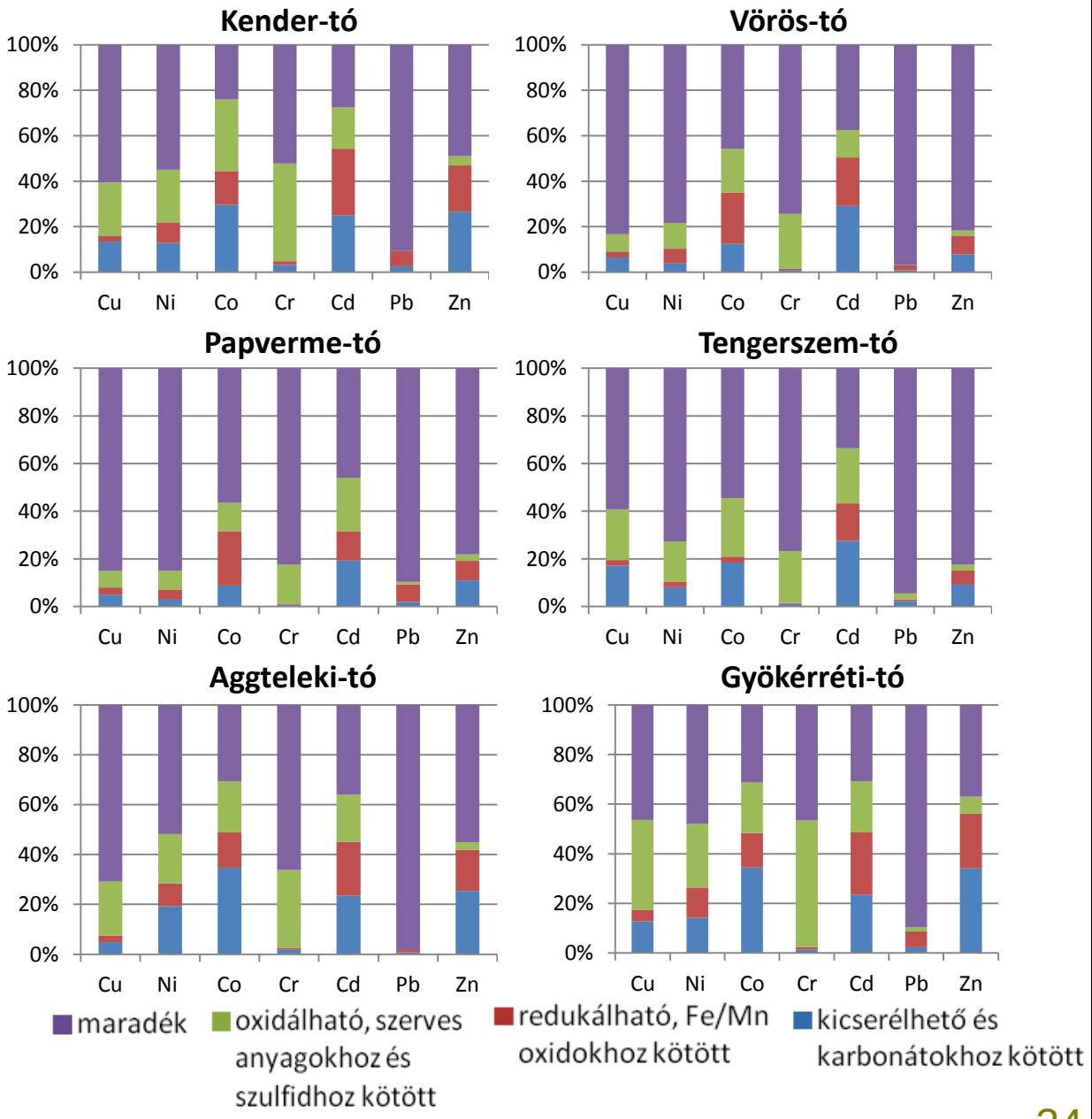

A szekvenciális feltárás eredménye: nehézfémek frakcionálódása

Módszertan

1. Történeti áttekintés:

- I., II., III. katonai térképezés és ezek későbbi kiadásai
- Vass Imre térképe
- Korábbi források
- Az Aggteleki- és Szlovák-karszt archívumában található felmérések, hatástanulmányok
- Szakemberek, helyiek szóbeli közlései

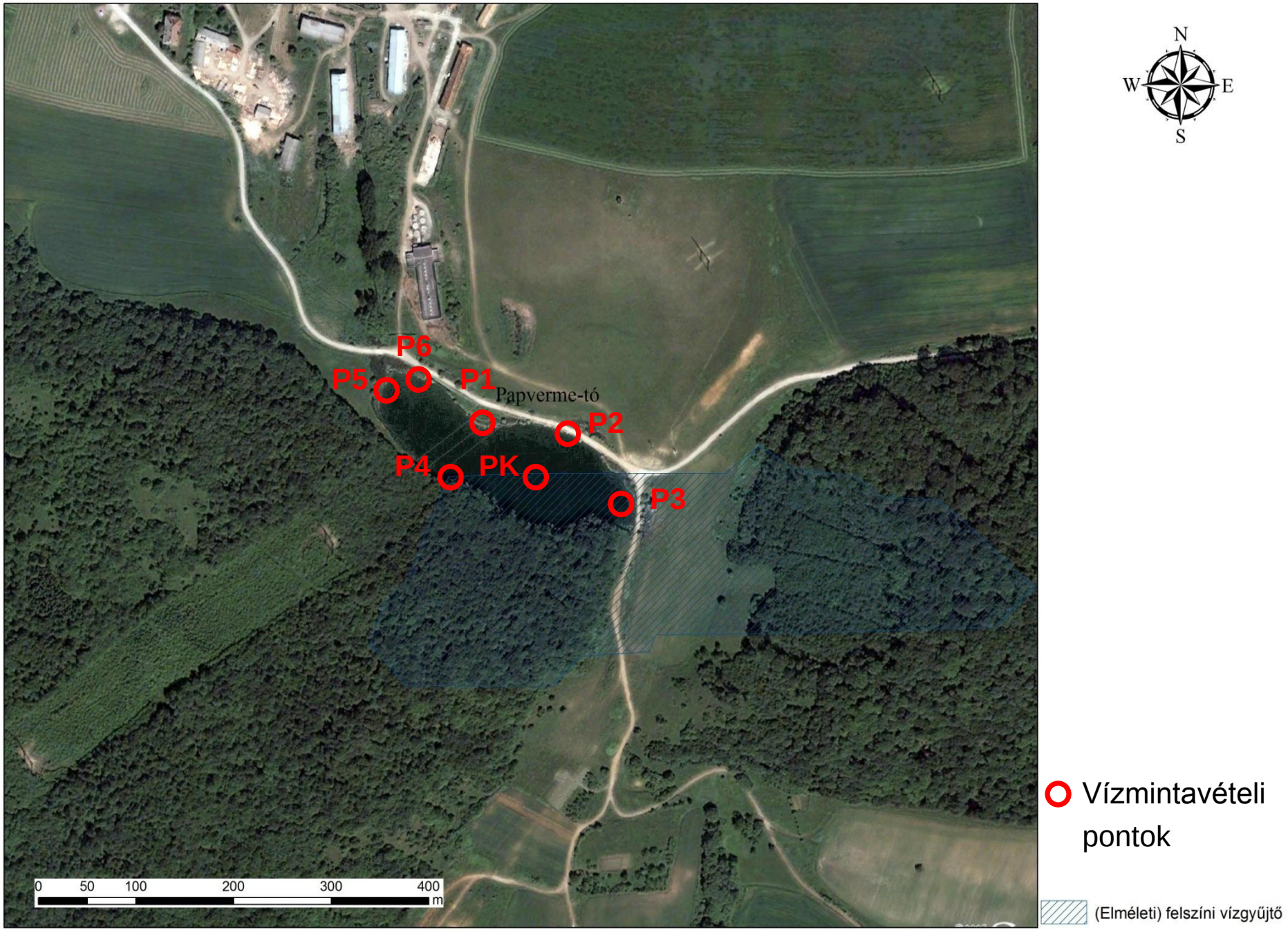
N
W
E
S
P6
P5
P1
Papverme-tó
P2
P4
PK
P3
0
50
100
200
300
400
m
Vízmintavételi pontok
(Elméleti) felszíni vízgyűjtő

Módszertan

3. <u>Üledék-, talajmintavétel:</u>

- évente egyszer, a mintavételi pontok kijelölése, ahol ez megoldható volt, a vízmintavételi pontok közelében
- a minta típusa: felszíni, kevert minta
- talajmintavétel: 2008-ban, az üledékhez hasonló elvek alapján

Módszertan

4. Időjárási események hatásának felmérése:

- Aszályindexek:
  - SPI (Standard Precipitation Index)
  - Lang-féle esőzési index
  - De Martonne-féle aridítási index
  - Thornthwaite-féle agrometeorológiai index
- adatok: „Az Aggteleki-hegység karszthidrológiai kutatás eredményei és zavartalan hidrológiai adatsorai, 1958-1993” című kiadványban közreadott napi középhőmérséklet és csapadék adatsorok, Maucha (1998)
- 1994-2000 között csak havi csapadékösszegek, havi minimum, maximum és átlaghőmérsékletek álltak rendelkezésre (forrás: OMSZ)
- A 2001. január 1. és 2008. december 31. közötti időszaknak az időjárási napi-jelentésekből kigyűjtött napi hőmérséklet- és csapadékadatai
- vízszint-adatok (Vörös-tó): 2004-2007: ANP
- Többváltozós statisztikai módszerek (PASW Statistics 18, faktoranalízis, klaszteranalízis)

Módszertan

5. Terepi és laboratóriumi vizsgálatok:

- **Víz**:

  1. oxigénháztartás paraméterei (oldott oxigéntartalom, oxigéntelítettség, kémiai oxigénigény)
  2. tápanyagháztartás paraméterei (nitrát, nitrit, ortofoszfát, összes foszfor, ammónium, a-klorofill)
  3. egyéb paraméterek (kémhatás, Ca^{2+}, Mg^{2+}, K^{+}, Na^{+}, Fe, Mn, HCO_3^{-}, CO_3^{2-}, Cl^{-}, SO_4^{2-}, vezetőképesség, levegő- és vízhőmérséklet, átlátszóság, zavarosság, mélység, légnyomás, keménység, alkalinitás)

- **Üledék**:

  P, N, szárazanyag-tartalom, kémhatás, összsótartalom, nehézfémek (összes és mobilizálható), szervesanyag-tartalom

- **Talaj**:

  P, N, nehézfémek, kémhatás, összsótartalom

Módszertan

5. Terepi és laboratóriumi vizsgálatok:

- WTW pH/Cond 340i: ***kémhatás, vezetőképesség***
- Hach Lange termolumineszcenciás oldott oxigénmérő: ***oldott oxigén, oxigéntelítettség, vízhőmérséklet***
- Secchi-korong: ***átlátszóság***
- Thermo Orion AQUAfast típusú turbidiméter, nefelometriás módszer: ***zavarosság***
- Fia Star 5000: ***PO_4^{3-} , ÖP, NO_3^-, NH_4^+***
- MSZ 448-20: ***KOI***
- Perkin Elmer 3110 atomabszorpciós és emissziós spektrofotométer → ***Ca^{2+}, Mg^{2+}, K^+,Na^+, Fe, Mn***
- MSZ 448/15: ***Cl^-***
- turbidimetriás módszer (‘Kézikönyv karsztvíz-analízishez’ (Krawczyk, 1996)): ***SO_4^{2-}***
- ***Nehézfémek mobilitása*** az üledékben: ***szekvencionális kioldás***: Ure et al. (1993) által közzétett es Bódog et al. (1996) által továbbfej-lesztett módszer
- Az ***üledék szervesanyag-tartalmának*** mérése, minőségi és mennyi-ségi elemzése: ***Rock-Eval pirolízis***

Módszertan

6. A vízminősítés

- Szabvány: MSZ 12749:1993
- Ökológiai: Felföldy (1974), Dévai (1992): (halobitás, szaprobitás, trofitás, víztér-tipológia)
- OECD (1982): trofitás

7. Víztestek összehasonlítása

- többváltozós statisztikai módszerek (PASW Statistics 18, faktoranalízis, klaszteranalízis, diszkriminancia-analízis)

Eredmények III.

- meghatározó folyamatok, kulcsfaktorok
- **Faktoranalízis:**

  - felhasznált vízminőségi paraméterek: O_2 mg/l, O_2 %, NO_3^-, PO_4^{3-}, NH_4^+, NO_2^-, KOI_{ps}, pH, G, T_{lev}, $T_{víz}$, légnyomás, csapadék, aszályindexek

  - főkomponens analízis; varimax rotáció

  - 6 faktor: 85,5 %

  1. aszályindexek, csapadék
  2. KOI_{ps}, Fe-, Mn, NO_3^-(-)
  3. oxigénviszonyok, pH
  4. a levegő-, vízhőmérséklet
  5. PO_4^{3-}, G
  6. NH_4^+, légnyomás (-)

- **Klaszteranalízis**
  hierarchikus klaszteranalízis: ’Cosinus’
  Egyszerű átlag módszer (Within groups linkage)

- **Diszkriminancia-analízis**
  többszörös lineáris regresszió-elemzés (Mahalanobis távolság)

  - mindegyik faktor részt vesz a csoportképzésben

  - a legerősebb csoportképző: 2., 5. faktor (majd: 3., 4., 6., 1.)

  - 5 csoport definiálása esetén: 94,3%, validálás: 91,5%

    1. aszályindexek, csapadék
    2. KOI_{ps}, Fe-, Mn, NO_3^-(-)
    3. oxigénviszonyok, pH
    4. a levegő-, vízhőmérséklet
    5. PO_4^{3-}, G
    6. NH_4^+ (+), légnyomás (-)

- Gyökérréti-kút, Fekete-f. Jósva-patak, Tengerszem-tó
- Kender-, Vörös-tó
- Papverme-, Aggteleki-tó

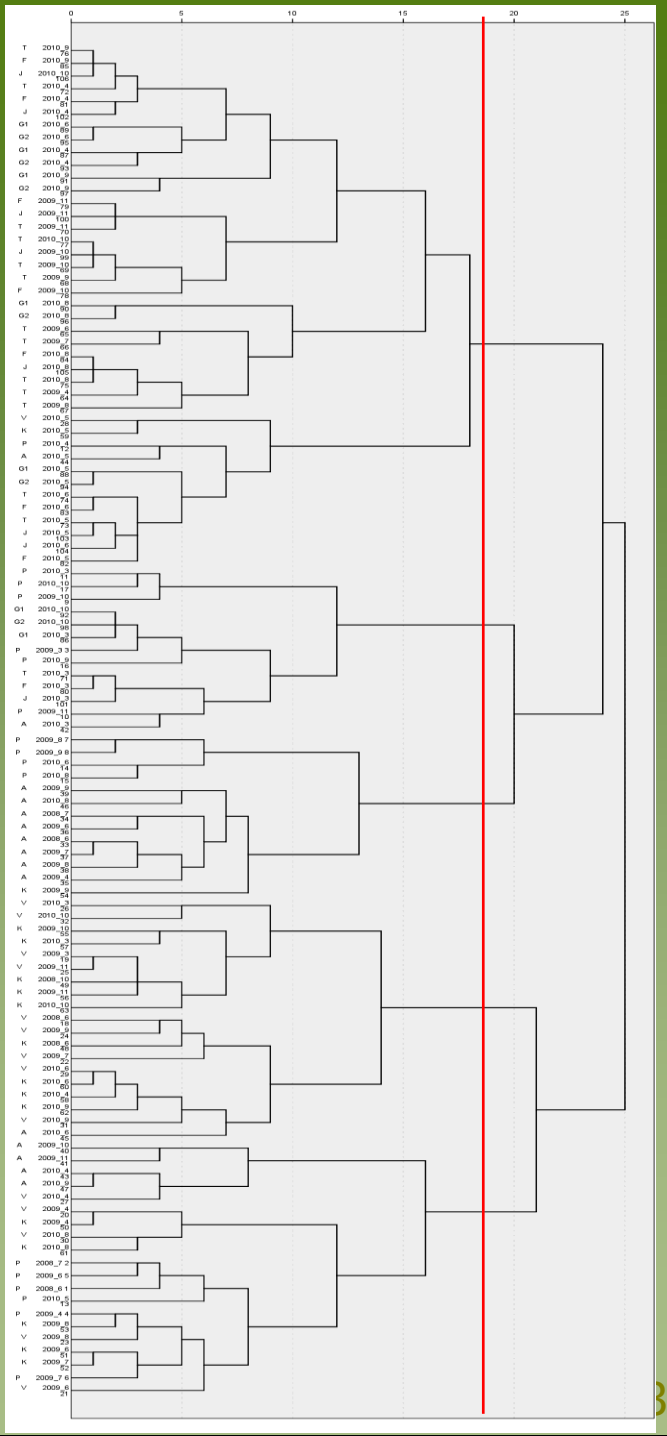

Eredmények V. Tápanyagterheltség

konc. (mg/l) tó	PO_4^{3-} /üledék	PO_4^{3-} /talaj	PO_4^{3-} /víz	NO_3^- /üledék	NO_3^- /talaj	NO_3^- /víz
Papverme		>			>	
Papverme-6.			>			
Vörös		>			>	
Tengerszem		>			>	
Aggteleki	≈	≈	≈		>	
Kender	>			>		
Gyökérréti	>				>	

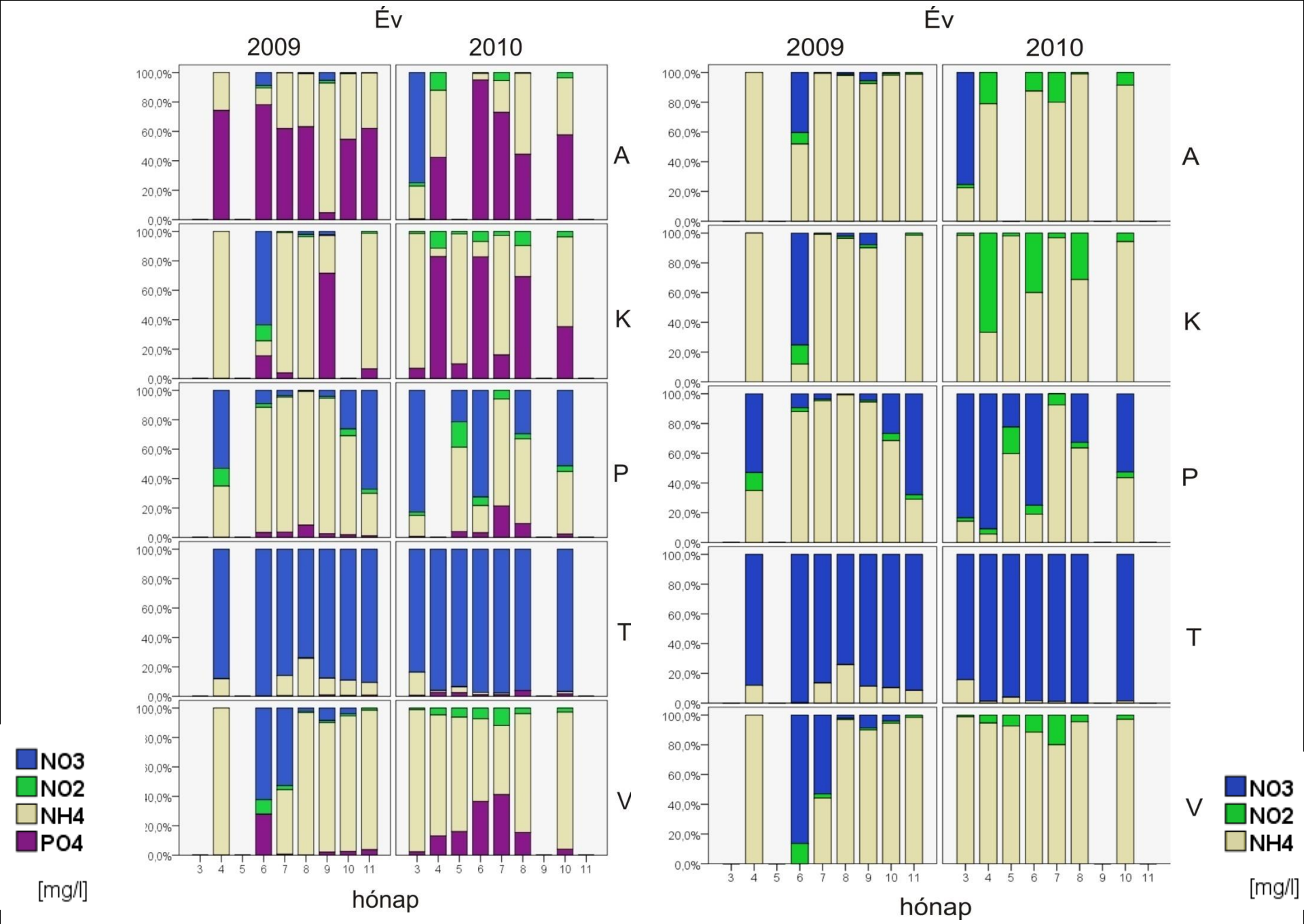
Év
2009
2010
A
K
P
T
V
100,0%
80,0%
60,0%
40,0%
20,0%
0,0%
3 4 5 6 7 8 9 10 11
hónap
NO3
NO2
NH4
PO4
[mg/l]

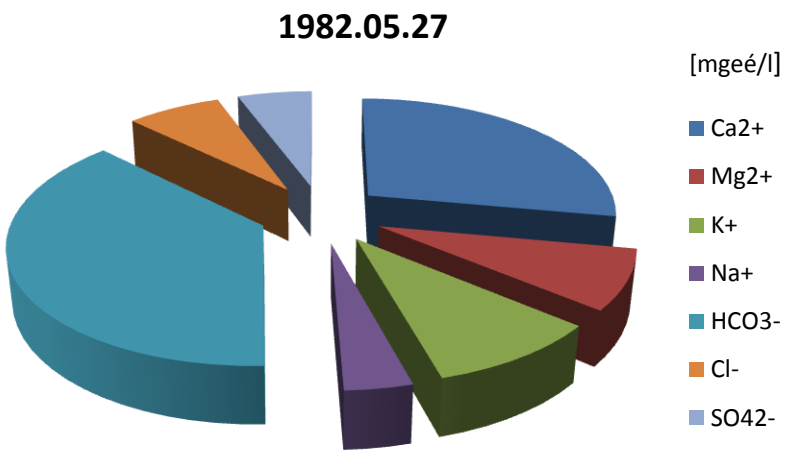

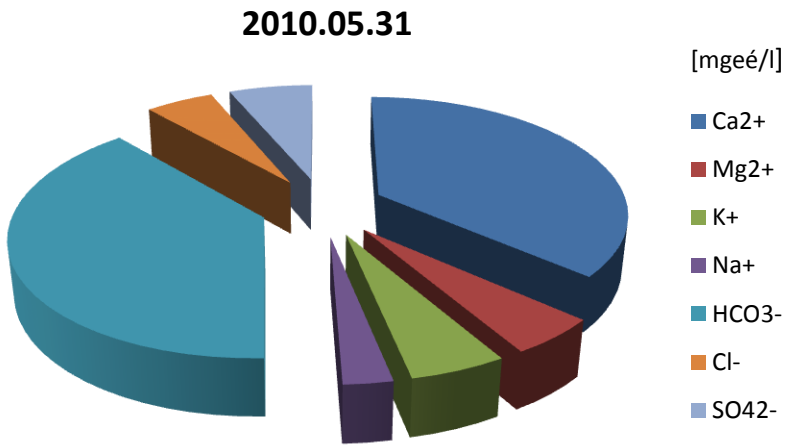

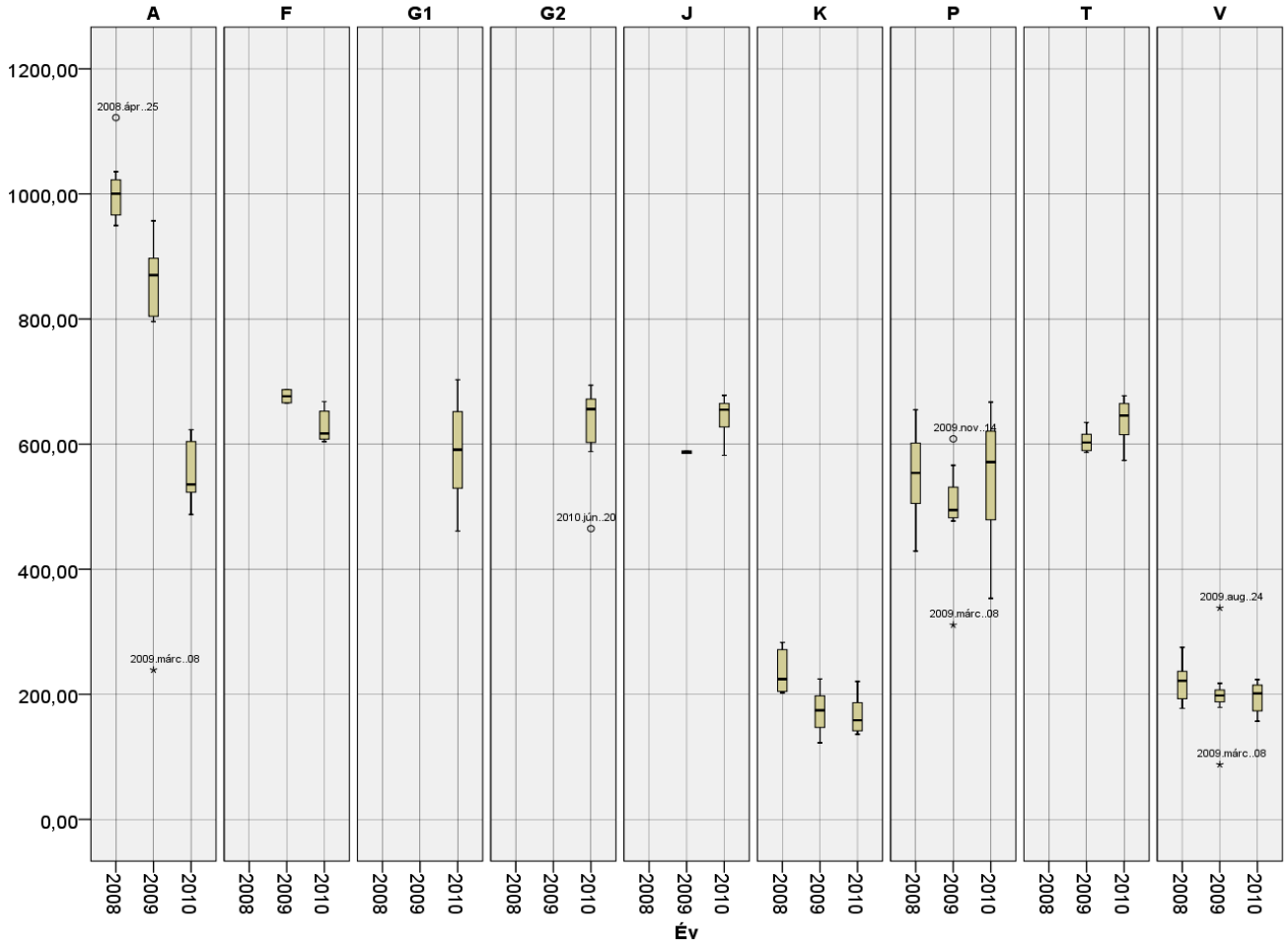

Vezetőképesség [µS/cm] – 2008-2010

A: Aggteleki-tó
F: Fekete-forrás
G1: 1. Gyökérréti-kút
G2: 2. Gyökérréti-kút
J: Jósva-patak
K: Kender-tó
P: Papverme-tó
T: Tengerszem-tó
V: Vörös-tó

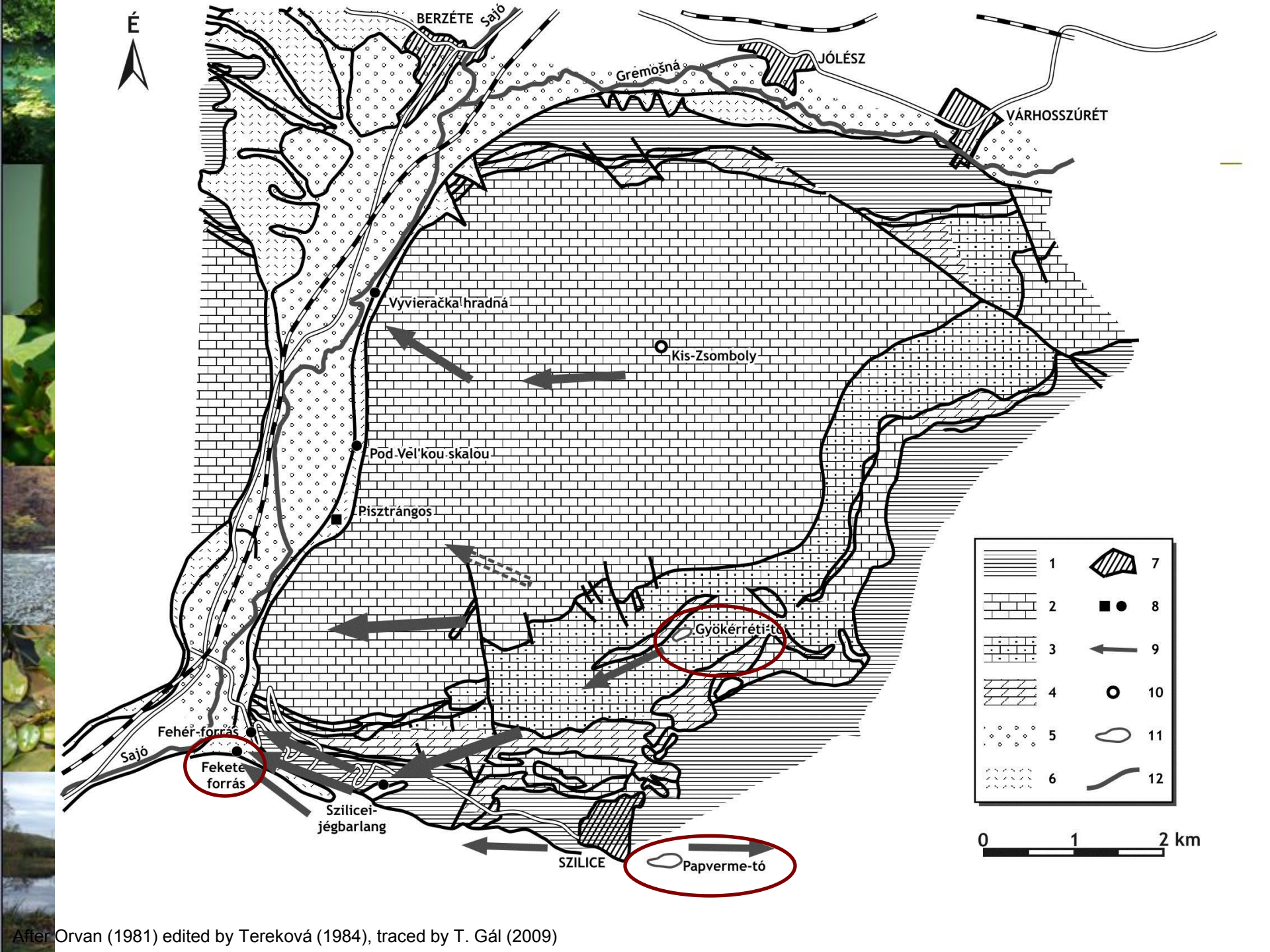

After Orvan (1981) edited by Tereková (1984), traced by T. Gál (2009)